

ZGRADA ARHIVA BRČKO DISTRIKTA - IZGRADNJA PRVOG NAMJENSKOG OBJEKTA U BIH

Anđelko Terzić *

UDK: 930.25:727.8(497.6)

Anđelko Terzić: Zgrada arhiva Brčko Distrikta - Izgradnja prvog namjenskog objekta u BiH. Tehnički in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 4/2005, št. 1, str. 290-294.

Izvirnik v srbsčini, izvleček v srbsčini in angleščini, povzetek v angleščini.

Analiza stanja arhivske građe u Distriktu Brčko, Prijedloga za objedinjavanje i modernizaciju arhiva i Elaborata o opravdanosti osnivanja Arhiva. Principi, načela, standardi i normativi korišteni prilikom projektovanja i izgradnje objekta.

UDC: 930.25:727.8(497.6)

Anđelko Terzić: The Archive Building of the Brcko District - Construction of the First Building Intended for a Specific Purpose Restricted to Bosnia and Herzegovina. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 4/2005, No. 1, pp. 290-294.

Original in Serbian, abstract in Serbian and English, summary in English.

Talking about the new archive building of the Brčko district the author refers to three main tasks: The analysis of the condition of archival holdings in the Brčko district, the proposal for a union and modernization of archives and a report concerning the justification of the foundation of an archive. He also refers to principles, construction methods, standards and instructions used during the planning stage and the construction of the building.

1. UVOD

Područje opštine Brčko, kao jedno od 19 opština sjeveroistočne Bosne nalazilo se pod nadležnošću Arhiva Tuzla sve do rata 1992 godine. Od tada do formiranja Distrikta Brčko veći dio opštine se nalazio pod kontrolom Republike Srpske, drugi dio pod kontrolom Federacije BiH. Dio koji je kontrolisala RS se nominalno nalazio pod nadležnošću Arhiva RS Banja Luka, a preostali dio pod nadležnošću Arhiva Tuzlanskog Kantona.

Proglašenjem Brčko Distrikta BiH, a iz razloga njegovog specifičnog statusa u BiH, prestala je nadležnost Arhiva RS (za područje Distrikta koji je pripadao RS), te nadležnost Arhiva Tuzlanskog Kantona (za područje Distrikta koje je pripadalo FBiH), tako da je arhivska građa i registraturski materijal širom Distrikta prepuštena na čuvanje, bez kontrole i nadležnosti, imaocima i stvaraocima arhivske građe i registraturskog materijala.

Podjelom resora u Vladi Brčko Distrikta Odjeljenje za Javni registar dobilo je između ostalog i zadatak da riješi problem obavljanja arhivske djelatnosti na cijelom području Brčko Distrikta. Analizirajući ovaj problem došli smo do saznanja o sve težem adekvatnom čuvanju arhivske građe i registraturskog materijala i načinu pružanja usluga korisnicima iste. Naime kako pravna tako i fizička lica imaju svakodnevnu potrebu (usled nesretnih ratnih sukoba dosta pravnih i fizičkih lica ostali

* Anđelko Terzić, Rukovodilac arhive u Vladi Brčko Distrikta BiH, Bulevar mira 1, 76100 Brčko, BiH.

su bez razne dokumentacije) da se obraćaju arhivskim službama u raznim ustanovama za izdavanje kopija i duplikata dokumenata.

Trenutno u Brčkom svaki imalac arhivske građe i registraturskog materijala na traženje zainteresovane stranke izdaje kopije i duplikate dokumenata što može dovesti do oštećenja, uništenja i zloupotrebe iste.

Svi ovi problemi koje smo sagledali, doveli su nas do zaključka da moramo što hitnije riješiti ovaj problem, pronaći adekvatan prostor za prikupljanje i koncentraciju arhivske građe i registraturskog materijala kako bi izvršili modernizaciju, odnosno kompjuterizaciju, utvrdili tačan popis svih dokumenata koji bi se arhivirao, jednom riječi formirati Ustanovu koja će se baviti ovom problematikom, jer sadašnja situacija u obavljanju arhivske djelatnosti u Brčko Distriktu BiH nezadovoljava ni potrebe građana, a ni potrebe organa vlasti i ostalih ustanova u Brčko Distriktu BiH.

2. PRINCIPI I NAČELA

Puno razumijevanje i saradnju dobili smo od Distrikt Menadžment tima i gospođe Johane Eversole sa kojom smo uradili «PRIJEDLOG ZA OBJEDINJAVANJE I MODERNIZACIJU ARHIVE BRČKO DISTRIKTA BiH» u kome su dati osnovni *principi i načela* kojih se moramo pridržavati u daljem radu na rješavanju ovog problema:

- Odjeljenje za Javni registar mora osigurati bezbjedno i pravilno čuvanje arhivske građe, a svrha ovog zahtjeva je da se obezbjedi objekat u prostoru bivše kasarne kao i sredstva za njegovu izgradnju. Obezbjediti skladištenje arhivke građe na najefikasniji mogući način, obezbjediti zaštitu, čuvanje i pristup arhivskim dokumentima u skladu sa potrebama i očekivanjima zajednice. Dokumente od trajne vrijednosti čuvati pod najboljim mogućim uslovima.
- Naročitu pažnju obratiti na rizike kao što su vatrena stihija, poplave, kao i hazarde uzrokovane ljudskim faktorom tipa vandalizam.
- Od velikog je značaja da objekat u kome će biti smještena dokumentacija bude izgrađen od čvrstog materijala i dobro izoliran od prodora vlage, zaštićen od napada štetočina, te udaljen od vodotokova, vodovodnih i odvodnih cijevi sa dobro urađenom drenažom i odvodom vode.
- Ukoliko postoje mogućnosti prostor za skladištenje arhivskog materijala (depo) bi trebao biti odvojen od radnog dijela vatrostalnim zidom.
- U skladišnom prostoru obratiti pažnju na ventilaciju, dovoljan prostor za kretanje ručnih kolica ili vagoneta, slobodan prostor između patosa i plafona u odnosu na police, otpornost podnih podloga na težinu, količinu prirodne svjetlosti u depoima, temperaturu i vlažnost koja bi trebala biti stabilna koliko god je to moguće.
- Stalaže, police, regali i ormari za odlaganje moraju biti prilagođeni vrsti dokumenata koji se čuvaju, a moraju biti od izdrživog, nezapaljivog materijala prilagođenog periodu čuvanja.
- Zgrada i prostorije u kojima se čuva arhivski materijal moraju biti redovno kontrolisane kako bi se obezbjedila stabilna i bezbjedna sredina za čuvanje iste. Program mora biti ostvaren putem kontrole temperature u zgradi,

vlažnosti, kvaliteta vazduha, kontrolom rasvjete, štetočina, opreme za protupožarnu, protivprovalnu i drugu bezbjednosnu zaštitu.

3. STANDARDI I NORMATIVI

Početkom 2002 godine uz veliku i nesebičnu pomoć Dr. AZEMA KOŽARA izradili smo «ELABORAT O OPRAVDANOSTI OSNIVANJA ARHIVA DISTRIKTA BRČKO BiH» u kojem smo ukazali na veliku potrebu i značaj formiranja Arhiva kojeg smo prezentovali VLADI BRČKO DISTRIKTA BiH i PREDSTAVNICIMA OHR-a.

Glavni dio elaborata (vezan za smještajni prostor) odnosi se na *standarde i normative* kojih se treba pridržavati u realizaciji projekta budućeg objekta Arhiva.

Za optimalno funkcionisanje Arhiva potrebno je sledeća organizacija prostora u arhivskoj zgradi:

Depo za građu	60 %
Radni prostor	20 %
Pomoćne prostorije	10 %
Biblioteka	4 %
Čitaonica i izložbe	4 %
Ostali prostor	2 %

Normativi za depo su sledeći:

Nosivost podova	1500/m ²
Visina depoa	3,00 m
Osvijetljenost	30 luksa
Vlažnost vazduha	50-55 %
Temperatura vazduha	13-17 C
Normativi za temperaturu zraka za elektronske zapise razlikuju se od naznačenih, a preporučuje se temperatura vazduha od -2 do + 2 C.	

Osnovni uslov za dalje aktivnosti bio je dobijanje lokacije za izgradnju objekta koji smo uspješno riješili, raspisali tender za idejno rješenje kojom prilikom je izabran idejni projekat projektne kuće DOO «PROJEKT» Brčko. Početkom 2003 godine projektna kuća je uspješno završila izradu projektne dokumentacije, tako da su se stekli uslovi za početak izgradnje objekta. Nakon raspisivanja tendera i izbora najpovoljnijeg izvođača radova krenuli smo u izgradnju objekta koji će se graditi i opremiti u više faza.

Objekat je spratnosti podrum, prizemlje i sprat, najveći dio objekta otpada na depoe koji se nalaze u sve tri etaže jedan iznad drugog. Objekat treba da zadovolji sve principe i načela iz Prijedloga za objedinjavanje i modernizaciju arhive Brčko, kao i tehničke standarde i normative navedene u Elaboratu o opravdanosti osnivanja Arhiva Distrikta.

4. OSNOVNE KARAKTERISTIKE OBJEKTA

Bruto površina objekta	3283,68	metara	kvadratnih
Neto površina objekta	2958,66	«	«
Depoi	1929.83	«	«
Kancelarije	320.00	«	«
Ostali radni prostor	266.50	«	«
Trezor	21.16	«	«
Biblioteka	54.31	«	«
Čitaonica	31.95	«	«
Sala za sastanke	39.74	«	«
Izložbeni prostor	66.19	«	«
Kotlovnica i klima	129.15	«	«
Ostalo	99.83	«	«

*Konačna ukupna predračunska vrijednost objekta iznosi **2.650.047,58** konvertibilnih maraka, odnosno **1.352.065,09** eura.*

Najveći dio podruma odnosi se na prostor dva depoa koji su razdvojeni zidom, dok se u preostalom prostoru sa desne strane objekta nalaze prostorije za klimu, kotlovnica, radionica za kućnog majtora, prostorija za higijeničarku i jedan manji magacin.

U prizemlju objekta nalaze se depo, kancelarija za informacije, kancelarija za prijem stranaka, biblioteka sa čitaonicom, sala za sastanke i prostorija za izložbe, kopirnica, toaleti, kao i čajna kuhinja koja je u satavu ulaznog hola. Sa desne bočne strane nalazi se ulazna rampa za prijem materijala sa kancelarijama za sortiranje, oprašivanje, dezinfekciju i prostoriju za smještaj zaprimljenog neobrađenog materijala.

Na spratu se takođe nalazi depo u čijem sastavu se nalazi trezor, koji služi za čuvanje izuzetno vrijedne arhivske građe, sa specijalnim vratima koja se otvaraju pomoću šifre. Ostali prostor čine kancelarije za službenike i rukovodeće organe, kao i prostorije za elektronsku obradu podataka (skeniranje, mikrofilmovanje i dr.).

Objekat je u skladu sa namjenom izgrađen od zidova koji su vatrootporni, primjenjeni su negorivi materijali. Na ulazu u depo ugradiće se specijalna vrata koja su između ostalih karakteristika i vatrootporna. Za zaposleno osoblje od 20 do 30 članova, korisnike objekta (stranke i posjetioci) i transport arhivske građe i registraturnog materijala obezbjeđena je komunikacija dvokrakim stepenicama i liftom.

Na glavni ulaz ulaziće zaposleni službenici i posjetioci. Odmah do ulaznih vrata se nalazi prostorija za portira i prostorija za informacioni centar gdje će posjetioci dobiti sve potrebne informacije. U ulaznom holu organizovano je mjesto za čekanje i sjedenje uz koje se nalazi čajna kuhinja i šank.

Posebna pažnja je posvećena zaštiti objekta od požara, a predviđene su sledeće mjere:

- Vanjska hidrantska mreža sa dva nadzemna hidranta NO 80,
- Unutrašnja hidrantska mreža sa tri hidranta (dva u prizemlju i jedan na spratu)
- Uređaj za povišenje pritiska (za hidrantsku mrežu)

- Automatska stabilna instalacija za gašenje požara CO₂.

IZVORI I LITERATURA

- «Konzervacija i restauracija» arhivske i bibliotečke građe, od Dr. Vere Radosavljević i Radmile Petrović, izdanje Beograd 2000 god.
- «Prijedlog za objedinjavanje i modernizaciju Arhive Brčko», elaborat, Johana Eversole, Distrikt menadžment tim, avgust 2000 god.
- «Program sadržaja rada Arhiva» elaborat, Matko Kovačević i Šaban Zahirović Sarajevo.
- «Elaborat za osnivanje Arhiva Distrikta Brčko BiH» Prof.dr. Azem Kožar i Anđelko Terzić, rukovodilac arhive Vlade Brčko Distrikta BiH.

SUMMARY

THE ARCHIVE BUILDING OF THE BRČKO DISTRICT - CONSTRUCTION OF THE FIRST BUILDING INTENDED FOR A SPECIFIC PURPOSE RESTRICTED TO BOSNIA AND HERZEGOVINA

The construction of a new building in the Brčko district (BiH) has solved the storage problems of archival holdings for a long time. The building is an AB construction, has a metal roof, is equipped with hydro and thermal isolation, fitted with air-conditioning and heating systems, with the necessary power supplies, telecommunication network, control, alarm and computer installations, and fire and burgler-proof precautions. It is expected to survive 200 years at least and should provide the normal carrying out of tasks like:

BASIC TASKS: Collecting and taking over archival materials, hygienic precautions, optimal handling conditions (sorting out and selection, restoration and conservation), evaluation and registration, transfer to data media (analog and digital) and correct storage.

SERVICE TASKS: Requests for access to and use of original archive documents, compilation and issue of adequate documents (copies, analog and digital copies).

PUBLIC TASKS: Exhibitions of documents belonging to the archive or other institutions (books, objet d'arts, historical documents), librarian services and a public reading room, courses and lectures.

Anđelko Terzić, rođen 16. 11. 1961 godine u Sarajevu, ekonomski tehničar, do 1992 radio kao viši operater na sistemu u računskom centru Jugobanke DD Sarajevo, od 01. 04. 1998 godine radi kao arhivar, a od 2000-te godine radi na poslovima rukovodioca arhive u Vladi Brčko Distrikta BiH.